

YABANCI DİL ÖĞRETİMİ VE TAM ÖĞRENME

ÖZCAN DEMİREL

Türkiye'de yabancı dil öğretiminin etkili olup olmadığı konusunda tartışmalar yapılmakta ve çeşitli görüşler öne sürülmektedir.

Dünya üzerinde üç bine yakın dilin bulunmasına karşın ikinci dil olarak öğrenilen dillerin sayısı oldukça azdır. Bir dilin başka uluslar tarafından öğrenilmesini önemli kılan ölçütlerin başında o dili konuşan ülkenin politik ve ekonomik durumu gelmekte, bunu kültürel ve ticari ilişkilerle askeri ittifaklar izlemektedir.

Türkiye, özgürlükçü demokrasiye bağlı olduğundan okullarında batı dillerinin öğretimine ağırlık vermektedir. Orta öğretim düzeyinde Almanca, Fransızca ve İngilizce dilleri zorunlu ders olarak eğitim programlarına girmiştir.

Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmayı kendine hedef alan Türkiye'de gençlerin bir yabancı dili öğrenerek yetişmelerinin büyük önem kazanması, yabancı dil takviyeli özel okullara ve özellikle Anadolu liselerine ilgiyi arttırmaktadır. Bu okulların sayıca az olması ve küçük bir öğrenci kesimine hizmet götürmesi nedeniyle ülke açısından yabancı dil öğretiminin etkinliği bakımından ağırlık genel liseler üzerinde olmaktadır.

Orta öğretim düzeyinde farklı program yaklaşımlarıyla yürütülen yabancı dil öğretiminin yüksek öğretimin beklentilerine uygun olup olmadığı da ayrı bir tartışma konusudur. Şurası da bir gerçek ki orta öğretim ile yüksek öğretim arasında bir iletişim kopukluğundan söz edilmekte; bu nedenle de, ulusal düzeyde bir yabancı dil eğitim politikası belirlenmemektedir. Esasen, böyle bir politi-

kanın belirlenmesi ve uygulanması öğretimin etkinliği açısından da gerekli görülmektedir.

Bir görüş olarak, Türkiye'de yabancı dil öğretiminin etkinliği ve işgürselliği için genel bir yaklaşım şöyle özetlenebilir.

Orta öğretim düzeyinde temel bir yabancı dil öğretimi, yüksek öğretimde de akademik alanlara ilişkin özel amaçlı yabancı dil öğretimi. Böyle bir yaklaşımla, yüksek öğretim düzeyindeki yabancı dil eğitimi sorununa da bir yön verilebilir ve bu düzeyde yapılan öğretim temel bir yabancı dil öğretimi vermekten çok akademik alana yönelik özel amaçlı yabancı dil öğretimi olabilir. Örneğin, Tıp öğrencilerine Tıp İngilizcesi ya da Tıp Fransızcası, mühendislik öğrencilerine de Teknik Almanca öğretilmesi gibi.

Bu yaklaşımdan hareketle orta öğretim düzeyinde temel bir yabancı dil eğitiminin başarılı olabilmesi için sınıf içi uygulamalarda **tam öğrenme** stratejisine yer verilmesi bir görüş olarak öne sürülebilir.

TAM ÖĞRENME

Tam öğrenme, başarıyı normal dağılım eğrisinden üçgen dağılım eğrisine götüren ya da okullardaki %20 oranındaki beklendik başarıyı %75 ile 90'a hatta %95'e çıkaran bir öğrenme sürecidir.

Tam öğrenme fikri oldukça eskidir ve 1920'lere dayanır. Carleton Washburne ve arkadaşlarına ait **Winnetka Planında** bu görüş yer verilmiştir. 1960'larda tam öğrenme fikrinin programlı öğretim olarak ortaya çıktığı görülür.

John B. Carroll'un Tam Öğrenme (Mastery Learning) isimli yapıtında öne sürdüğü okul öğrenme modelini Benjamin S. Bloom tam öğrenme modeline dönüştürüp bunu grup başarısına yöneltmek istemiştir.

Bugünkü koşullar altında yapılan eğitim uygulamalarında sınavta sanki öğrencilerin çok azına öğretim yapılmış gibi bir yol izlenmektedir. Özellikle bu durum yabancı dil öğretiminde daha da çok görülmektedir. Öğrenci başarısını ölçmede de öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklardan dolayı puanların normal bir dağılım görüntüsü içinde kaldığı kabul edilmektedir. Buna göre öğrencilerin %10'u (A) ya da pekiyi alır diğerleri buna göre sıralanır.

Oysa, yapılan öğretimin etkili olması halindeki beklenen budur, başarı dağılımı normal dağılımdan farklı olması gerekir. Diğer bir deyişle, öğrencilerin %90'ı hatta %95'i (A) almalıdır ki yapılan

öğretimin etkinliğinden söz edilebilir. Esasen, eğitimin de temel işgörsü bireysel farklılıkları hesaba alarak bireyin tam öğrenmesini ya da tam başarısını temin edecek bir öğrenmenin olmasını sağlamaktır.

Bunun sınıf ortamında sağlanabilmesi için de öğretimin kalitesi, çeşitli ve öğrenme için ayrılan zaman, her öğrencinin gereksinmesine ve özelliğine uygun hale getirildiği takdirde, öğrencilerin çoğu tam olarak öğrenebilir. Ancak ,burada şu soru akla gelmektedir. Her öğrenci belli bir konuyu aynı düzeyde öğrenebilir mi? Bu konuda yapılan çalışmalar da göstermiştir ki öğrencilerin %90'ı normal öğrenir, %5'i özel yetenek sahibidir, diğer %5'i de belli konular için bazı yeteneklerden yoksundur. Bu vargıya göre öğrencilerin % 95'i bir konuyu tam olarak öğrenebilir Ancak şu da bir gerçektir ki bazı öğrenciler bir konuyu tam olarak öğrenmek için çok çaba, zaman ve yardıma gereksinme duyacaklardır. Öğrenci yeteneğinin tamamen sabit olmadığı, bunun uygun çevre şartları, ev ve okul öğrenme yaşantılarıyla değişebilir bir özellik taşıdığı da gözden uzak tutulmamalıdır.

Yabancı dil öğretiminde tam öğrenme yaklaşımını sınıf içinde uygularken şu aşamalardan geçilmesine sürülmektedir.

1. Öğretilecek konuların küçük ünitelere ayrılması.

2. Her ünitenin bitiminde kısa sınavların verilmesi ve böylece öğrencilerin sık sık sınanması. Ancak, bu testler hazırlanırken her öğrenme durumunu sınavacak bir test maddesi bulunmasında ve buna özellikle dikkat edilmesinde yarar vardır.

Verilen kısa sınavları uyguladıktan sonra madde madde değerlendirmeye geçilmeli, hatta madde analizine gidilmeli ve öğrencilerin tam olarak öğrendikleri hususlar belirlenmelidir. Sınav cevap kâğıdındaki hatalar düzeltilirken öğrencilerle bireysel olarak ilgilenmek daha yararlıdır. Ancak sınıfın %40'ı aynı hataları yapmışsa ve tam öğrenme olmamışsa bireysel düzeltmelere gitmekten çok o öğrenme durumu için yeniden öğretim yapılması daha uygun görülmektedir.

Tam öğrenilmemiş konuların saptanmasında tutulan bir yol da sınavı verdikten sonra cevap kâğıtlarını dağıtmak ve değerlendirmeyi önce bireysel, sonra da sınıfça yapmak önerilmektedir.

Sınav kâğıtlarını değerlendirirken not verilmemesi, bunun yerine '**tam öğrendi**' ya da '**tam öğrenemedi**' diye yazılması önerilmektedir. Not verilmeden yapılan düzeltmelerde öğrencilerle bireysel olarak ilgilenme daha yararlıdır. Bu kısa sınavlarda öğrenci başarısının notla değerlendirilmemesi iki açıdan yararlı görül-

mektedir. Birincisi, başarısız notların öğrencide başarısızlık duygusunun gelişeceğine neden olacağı, ikincisi de, bu sınavlarda not ortalaması yüksek olan öğrencilerin ara ve bitirme sınavlarına daha sıkı bir şekilde çalışma eğiliminde olmayacakları öne sürülmektedir.

Böyle bir değerlendirme ile öğrencilerin öğrenme güçlüklerini ortaya çıkarmada ve tam öğrenmeye gitmede önemli bir adım atılmaktadır.

Öğrencilerin öğrenme güçlüklerini gidermede izlenecek yol da şöyle olabilir.

1. Küçük grupların oluşturulması:

Sınıf içinde üç dört kişilik küçük gruplar oluşturulup bu öğrencilere öğrenme güçlükleri üzerinde durmaları için yeterli zaman verilir. Grup liderleri başarılı ve o üniteyi tam olarak öğrenmiş öğrenciler arasından seçilmesi, benimsenmelidir.

2. Bireysel öğretim:

Her öğrenciye bir öğretmen verme olanaksızdır. Ancak, özel derslere ya da bugün okullarımızda yaygın bir şekilde uygulanan kurs verme sistemiyle ya da daha iyi bilen öğrencilerin yavaş öğrenen ve az bilenlere yardım etmesiyle bireysel öğretime gidilebilir.

3. Yardımcı ders kitapları:

Yardımcı ders kitabı, sınıfta kullanılan ders kitabını kendi kendine çalışan öğrencilerin karşılaştıkları güçlükleri yenmesine, diğer bir deyişle, bireysel öğrenmesine ve çalışmasına, yardımcı olacak bir araçtır. Ancak, bu kitaplardan nasıl yararlanılacağı öğrencilere daha önceden açıklanmalıdır.

4. Alıştırma kitapları ve programlı öğretim:

Özellikle yabancı dil öğretiminde özel yeteneği yeterli olmayan öğrenciler için alıştırma kitapları ya da programlı öğretim tekniği ile yazılmış kitaplar tam öğrenmenin sağlanmasında yararlıdır. Alıştırma ve programlı öğretim kitapları ile öğrenmenin pekiştirilmesi ve kökleştirilmesi de yapılacağından bunların kullanılması yararlı görülmektedir.

5. Görsel - İşitsel araçlar :

Sınıf içi etkinliklerde sözel iletişimin eksikliklerini gidermede ve özellikle yabancı dil öğretiminde doğal bir ortamın sağlanma-

sında görsel ve işitsel araçlar en etkili ders araç ve gereçlerdir. Ancak, bu araçların yeterli bir şekilde okullarımızda bulunması ve amacına uygun olarak kullanılması gerekir ki istenilen yapılmış olsun.

6. Sınıf oyunları ve bulmacalar:

Yabancı dilde sınıf - içi öğrenmenin biçimsel (formal) ve tek-düzelikten (monotonluktan) kurtarılmasında yabancı dille yapılan sınıf oyunları ve bulmaca çözmeler, öğrenmeyi olumlu yönde etkilemekte ,ayrıca bilinenleri uygulamaya dönüştürme olanağı da sağlamaktadır.

7. Tekrar öğretme:

Eğer bir ünite ya da bir konu öğrencilerin en az %40'ı tarafından tam öğrenilmemişse bireysel öğretime gitmekten çok aynı konunun sınıfta tekrar öğretilmesinde yarar vardır.

Sınıf-içi etkinliklerde bu tekniklerin kullanılması hem öğretmene hem de öğrenciye yarar sağlamaktadır. Konular daha küçük bölümlere ayrılarak öğrenme kolaylaşır, böylece öğrencileri de, o ders için ayıracağı çalışma zamanını ertelemekten alıkoymaz, öğrenilenler için kökleştirme ve pekiştirme yapma olanağı sağlar ve öğrencilerin öğrenme gelişimleri hakkında öğretmene dönüt (Feedback) sağlar. Tam öğrenme olmamışsa düzeltmelerin yapılmasını ve öğrenme güçlüklerinin üzerinde durulmasını da olası kılar.

Yabancı dil öğretiminde de sınıf-içi etkinliklerde tam öğrenme yaklaşımının uygulanmasıyla öğrencilerin %70'i, hatta %95'i tam olarak bir yabancı dili öğrenebilir.